

VIINI VARJUD JA VALGUS

In memoriam animarum iuvenum, quarum vita nimis cito finita est.

Kava

Wolfgang Amadeus Mozart
(1756-1791)

Klaveritrio B-duur
KV 502

Allegro
Larghetto
Allegretto

Franz Schubert
(1797-1828)

Klaveritrio B-duur
D 898

Allegro moderato
Andante un poco mosso
Scherzo. Allegro — Trio
Rondo. Allegro vivace

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Wolfgang Amadeus Mozart oli Austria helilooja, kes sündis Salzburgis. Lapsgeeniusena alustas ta heliloominguga juba viieaastaselt ning esines nooruses laialdaselt üle Euroopa oma isa, Leopold Mozarti juhendamisel. 1781. aastal kolis Mozart Viennasse, kus ta tegutses vabakutselise helilooja ja pianistina ning lõi mitmeid oma tähtsamaid teoseid, sealhulgas klaverikontserte, oopereid nagu Figaro pulm (1786) ja Don Giovanni (1787), samuti rohkesti kammermuusikat. Mozart kirjutas üle 600 teose peaaegu kõigis klassikalise ajastu muusikažanrites enne oma surma Viinis 35-aastaselt.

Mozart komponeeris Klaveritrio B-duur, KV 502 1786. aasta novembris Viinis. Teos kuulub tema hilisemate klaveritriode hulka, mis valmisid pärast seda, kui ta oli Viinis end helilooja ja pianistina kindlalt sisse seadnud. Need triod peegeldavad olulist etappi žanri arengus: 18. sajandi teisel poolel kujunes varasemast klahvpillisonaadist, millele võis lisanduda viiuli ja tšello saatja rollis, järk-järgult välja tõeline kammerteos kolme iseseisva partiiga.

Varasematel kümnenditel dubleeris viiul sageli klahvpilli parema käe meloodiat ning tšello toetas bassiliini. 1780. aastateks võimaldasid fortepiano ehituslikud ja kõlalised arengud kirjutada klahvpillile iseseisvama ja virtuoossema partii. Mozarti 1780. aastate keskpaiga klaveritriod, sealhulgas KV 502, näitavad selget liikumist suurema tasakaalu poole klaveri, viiuli ja tšello vahel, kuigi klaver säilitab siiski juhtiva rolli. Need teosed olid tihedalt seotud Mozarti esinemistegevusega Viinis, kus ta astus sageli üles pianistina nii kammermuusikas kui ka klaverikontsertides.

Klaveritrio B-duur KV 502 koosneb kolmest osast. Avamäng Allegro B-duuris on sonaativormis ning põhineb ulatuslikul dialoogil klaveri ja keelpillide vahel. Teine osa, Larghetto Es-duuris, on lüürilise ja laulva karakteriga, mis on iseloomulik paljudele Mozarti selle perioodi aeglastele osadele. Finaal Allegretto on rondovormis, ühendades korduva peateema kontrastsete episoodidega ning viies teose energilise lõpuni.

Mozarti hilised klaveritriod, sealhulgas KV 502, mängisid olulist rolli klassikalise klaveritrio kujunemisel tasakaalustatud kammeransambliks, mitte enam pelgalt klahvpilliteoseks saatjatega, ning mõjutasid hilisemaid heliloojaid nagu Ludwig van Beethoven ja Franz Schubert.

FRANZ SCHUBERT

Franz Schubert oli Austria helilooja, kes sündis Viinis. Tema muusikaline andekus avaldus juba varases lapsepõlves. 1808. aastal võeti ta õppima Viini keiserliku õukonnakabeli poistekoori, kus ta tegutses lauljana ning sai samal ajal hariduse Stadtkonvikti koolis. Schubert lõi oma lühikese elu jooksul üle tuhande teose, nende hulgas enam kui 600 laulu, samuti sümfooniaid, kammermuusikat ja klaveriteoseid. Kuigi suur osa tema loomingust saavutas laialdase tunnustuse alles pärast helilooja surma, peetakse tänapäeval näiteks laulutsükli „Winterreise“ ja Keelpillikvintetti C-duur, D. 956 varase romantismi keskseteks teosteks. Schubert suri Viinis 31-aastaselt.

Schubert komponeeris Klaveritrio nr 1 B-duur, D. 898 ajavahemikus 1827. aasta lõpus kuni 1828. aasta alguses, oma elu viimase erakordselt viljaka loomeperioodi ajal. Samasse aega jäävad mitmed tema suurimad instrumentaalteosed, sealhulgas mõlemad klaveritriod, Keelpillikvintett C-duur ning tema viimased klaverisonaadid. Kuigi B-duuri trio kuulub tänapäeval 19. sajandi kammermuusika tähtteoste hulka, jäi see Schuberti eluajal suuresti tundmatuks. Teos avaldati alles 1836. aastal, kaheksa aastat pärast helilooja surma, Viini kirjastaja Anton Diabelli poolt opusenumbri Op. 99 all.

Teos kanti esimest korda ette 28. jaanuaril 1828 Viinis Schuberti sõpruskonnas toimunud muusikalisel koosviibimisel, mida sageli nimetatakse Schubertiade'ks. Esitajateks olid pianist Carl Maria von Bocklet, viiuldaja Ignaz Schuppanzigh ja tšellist Josef Linke – kõik oma aja tunnustatud Viini kammermuusikud. Varased kirjeldused viitavad sellele, et teos mängiti esialgu läbi peaaegu otse käsikirjast, vähese või olematu eelneva prooviga. Selline praktika oli Schuberti sõprade ringis tavapärane: uusi teoseid loeti ja prooviti sageli esmalt läbi sõprade ja professionaalsete muusikute seltskonnas enne, kui need laiemasse kontserdirepertuaari jõudsid.

Klaveritrio nr 1 B-duur, D. 898 on mahukas neljaosaline teos, mille kestus on ligikaudu nelikümmend minutit. Selle avar vorm ja laululine meloodika on iseloomulikud Schuberti hilisele loomingule, kus klaver, viiul ja tšello on käsitletud võrdsete partneritena. Selline lähenemine erineb varasemast klassikalisest klaveritrio traditsioonist ning annab teosele peaaegu sümfoonilise ulatuse ja väljendusliku sügavuse.

Trio Καλλιστό Trio Callistó

Trio Callistó on 2025. aastal Tallinnas loodud klaveritrio, mis ühendab värske lähenemise klassikalise kammermuusika esitamisele ja kavade koostamisele. Ansambel püüab oma kontsertidel siduda tuntud repertuaari vähem esitatud ning kaasaegsete teostega, et avada kuulajatele klaveritrio repertuaari mitmekesisust ja rikkust.

Ansambli nimi Callistó viitab mitmele tähendusele. Astronoomias on Callisto üks Jupiteri neljast suurest kuust, mille avastas 1610. aastal Galileo Galilei. Samal ajal pärineb nimi ka Kreeka mütoloogiast, kus Callisto oli nümf, keda peeti erakordse ilu sümboliks. Nimi tuleneb kreekakeelsest sõnast kallistē, mis tähendab „kõige kaunim“.

Need tähendused peegeldavad ansambli kunstilist ideed: ühendada muusikas avastamisrõõm, poetiline kujutlus ja iluotsing. Trio Callistó eesmärk on tuua publiku ette nii armastatud klassikalised teosed kui ka harvemini kõlavad või uued helitööd ning jagada oma kirge kammermuusika vastu iga kuulajaga.

Merily Leotoots

Merily Leotoots on viiuldaja, kelle mängus põimuvad tehniline selgus ja väljenduslik sügavus. Tema interpretatsioonis ühendub tundlikkus ja intensiivsus, rõhutades täpsust, kujunduslikku selgust ja isikupärast stiili. Tategutseb aktiivselt nii solisti kui kammermuusikuna.

Ta alustas viiuliõpinguid Keila Muusikakoolis Leena Laasi juhendamisel. 2014. aastal lõpetas ta Tallinna Muusikakeskkooli professor Mari Tampere-Bezrodny ja Sigrid Kuulmanni käe all ning jätkas õpinguid Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, omandades magistrikraadi professor Tampere-Bezrodny juhendamisel. Hetkel täiendab ta end eraviisiliselt maailmas tuntud viiuldaja ja pedagoogi professor Pierre Amoyali juures.

Merily on täiendanud end Guildhall School of Music and Drama's Londonis (professor Ofer Falk) ning Musik und Kunst Privatuniversität der Stadt Wienis (Lidia Baich). Ta on osalenud meistriklässides, kus teda on juhendanud Kolja Blacher, Pavel Berman, Petru Munteanu, Natalia

Lomeiko, Sophia Jaffé jt. 2025. aastal valiti ta mainekasse Sarasate Akadeemiasse Hispaanias. Ta on täiendanud end ka Itaalias Young Classic Europe kursustel. Kammermuusika on tema kunstilise identiteedi keskmes. Ta tegutseb aktiivselt mitmes ansamblis: Duo EnPassant, Trio Callistó ning klaverikvartett Quattuor Artium. Viimase koosseisus esines ta Wye Valley Kammermuusika Festivalil Inglismaal (2025), tuues maailmaesiettekandele Artur Lemba Klaverikvarteti. Ta mängib ka Kiili vanamuusikaansamblis, kellega on esinetud Eestis, Hispaanias, Kreekas ja Iirimaal, keskendudes ajastutruule interpretatsioonile. Solisti ja kammermuusikuna on ta üles

astunud Prantsusmaal, Austrias, Saksamaal, Ühendkuningriigis, Kreekas ja mitmel pool Euroopas.

Tema kunstiline suund seob ajaloolise teadlikkuse kaasaegse väljendusega. Teda huvitavad projektid, mis põimivad narratiivi ja muusikat ning avavad klassikalist repertuaari uutele kuulajatele.

Anna Ryland-Jones

Anna Ryland-Jones on tšellist, kelle mängu iseloomustavad soe toon, selge muusikaline mõtlemine ja loomulik lavaline kohalolu. Tema väljendusviis ühendab tehnilise täpsuse ja kunstilise tundlikkuse. Kammer- ja orkestrimuusika on mõlemad olulisel kohal tema loomingulises tegevuses. Ta tegutseb regulaarselt koos Duo EnPassant'i, Quattuor Artiumi ja Trio Callistó koosseisus.

Anna alustas tšelloõpinguid oma ema juhendamisel. Hiljem jätkas ta õpinguid Royal Northern College of Musicis Emma Ferrandi ja Petr Prause käe all ning omandas magistrikraadi Guildhall School of Music and Drama's Tim Lowe juhendamisel. Ta on täiendanud end meistriklassides István Várdai, Adrian Brendeli, Pierre Doumenge'i, Indrek Leivategija ja Maria Kliegeli juures.

Kammermuusika on Anna muusikutee keskne osa. Ta oli Ühendkuningriigis tegutsenud Elgar Ensemble'i asutajaliige, esinedes regulaarselt Londonis ja Malvernis. Ansambliga osales ta Wye Valley Kammermuusika Festivali suvekursusel 2022 ning naasis sinna 2023. aastal solistina. 2025. aastal esines ta Quattuor Artiumiga samal festivalil, esitades Artur Lemba Klaverikvarteti maailmaesiettekande. Anna teeb kaasa Kings Chamber Orchestra's, kellega on üles astunud üle Ühendkuningriigi, sealhulgas Île Joyeuse suvefestivalil Jerseys.

Viimastel aastatel on ta töötanud vabakutselise muusikuna Eestis, mängides nii Eesti Riiklikus Sümfooniaorkestris kui Rahvusooper Estonia orkestris. Kammermuusikuna on ta esinenud koos Eesti interpretidega, sh Merily Leotootsi, Hans Christian Aaviku, Marten Meibaumi ja Joonatan Jürgensoniga. Ta jagab oma aega Londoni ja Tallinna vahel, tegutsedes aktiivselt Ühendkuningriigis, Eestis ja Soomes.

Eliza Agajeva

Eliza Agajeva on pianist, kelle mängu iseloomustavad elegants, täpsus ja nüansirohkus. Tema interpretatsioonides põimuvad selge vormitunnetus ja peen detailitaju, mis toovad esile muusika sisemise dramaturgia ja värvikuse.

Ta alustas klaveriõpinguid seitsmeaastaselt Tallinna Muusikakeskkoolis Ira Flossi juures. 2013. aastal asus ta õppima Amadeus International School Vienna'sse, kus täiendas end Austria pianisti Paul Gulda klaveriklassis. Pärast kooli edukat lõpetamist 2017. aastal jätkas Agajeva õpinguid Musik und Kunst Privatuniversität Wienis professor doktor Johannes Kropfitschi klassis. Seal omandas ta nii bakalaureuse- kui magistrikraadi Johannes Kropfitschi ja Gerhard Geretschlägeri juhendamisel.

Lisaks on Agajeva omandanud bakalaureusekraadi instrumentaal- ja vokaalpedagoogikas Universität für Musik und darstellende Kunst Wienis Konstantin Semilakovsi juhendamisel. Praegu õpib ta klaveriduot Universität für Musik und darstellende Kunst Grazis professorite Gil Garburgi ja Sivan Silver-Garburgi käe all.

Olulisel kohal tema arengus on olnud meistrikursused ning koostöö mitmete tunnustatud muusikutega, nende seas Till Fellner, Anne Queffélec, Amandine Savary, Evgeny Sinaiski, Ivori Ilja ja Arturs Cingujevs. Kontserdipianistina on Agajeva esinenud mitmetel mainekatel lavadel, sealhulgas Tokyo Suntory Hallis, Müncheni Gasteigis ja Viini Musikvereinis.